

1104 / 5

756

Les' dos extrêmes.

1886.

—

Leaves of the

—

—

—

Les' dos extrêmes.

Juqu'at comich

en un acte y en vers, per

J. G.

12

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the upper middle section of the page.

Handwritten text, possibly a date or a short phrase, located in the lower middle section of the page.

Handwritten text, possibly a name or address, located in the lower section of the page.

Personas

D^{ca} Concha, mare de

Enriqueta

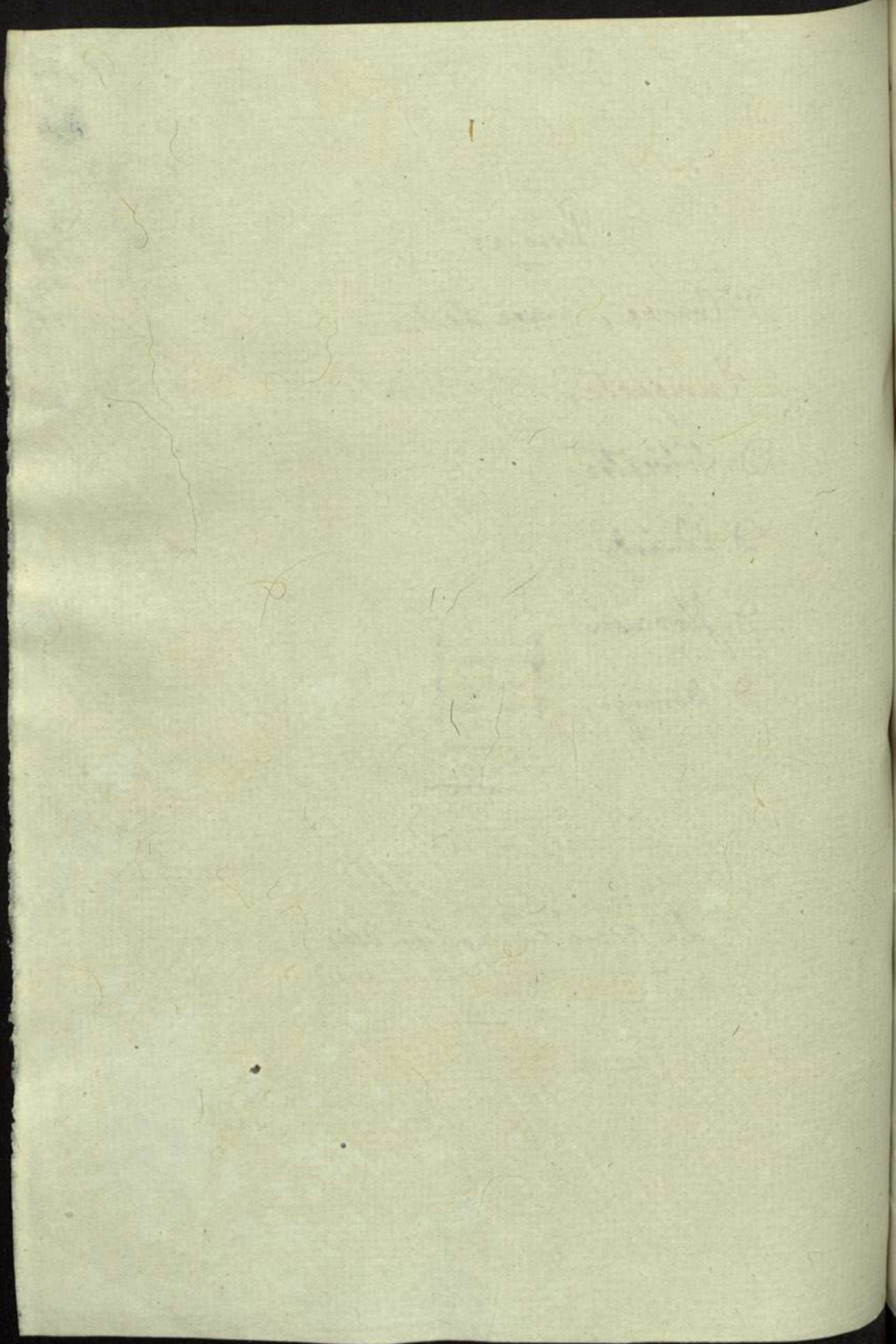
D. Silvestre

D. Eduardo

D. Florencio

D. Domingo.

La accio' en nostros dias

Acte unich

La escena representa un jardí de una de las fondas que's troban en los establímets de banys; á la dreta la entrada de la casa; al foro un retapat, cadiras de brassos ab asiento de fil-ferro, reitpadas &c.

Escena 1.^a

D. Silvestre y D. Eduardo.

(apareixen sentats y figurant que continuan una conversació.)

Edu. L'estich escoltant ab ansia:

li vull donar un consol,

perque ho sap, och son amich.

Silv. Oho li obrire 'l meu cor.

Voste sap que fa dos anys,

am buij guada sol al mon,
Puig ma mare, que al cel rigo
va morir...; terrible sort!...
Quant temia una familia
Era felis...

Edu. As veu prou.

Silv. Mes ara, com als bulets,
que's troban al mitj del bosc,
estic solitari y trist,
perdut... perdut...

Edu. Es atis!

Silv. He determinat... no es broma,
abuy donar un gran cop;
com sap, tinc uns quaranta anys,
y prompte seré vellot;
per consegüent es precis

no olvidar que en aqueix mon
qui no te familia's troba
cuant es vell, fet un massol.

To he sigut un colavera,
don Eduardo, d'allò bo,
y, amich, compto mes conquistas
que no feu lo Emperador
Carlos-quinnt; pero preteneh
ara senti' una passio,
que colma las mevas ansias,
y que 'm pugui fer ditjos.

Edu. Ja se qu'ha sigut un jove
dels mes fins y seductors,
y qu'era molt elegant...
y encara ho conserva, això,
puig ja dihuen que figura...

Silo. He tingut mes relacions
que noms porta 'l'calendari...
pero caramme?... aigo no,
pensaba quant era jove;
ara, amich, he variat molt.

Edu. ¿As vol casar?

Silo. Tal pensaba.

Edu. ¿Esta feta sa eleccio'?

Silo. At voldria consultar,
perque encara que rich socht,
y que 'm dihen lechuquino,
no se fo si son amor
podre conseguir un dia.
¿Lo l'estima!...

Edu. ¿Perque no?

Silo. Es tan jove y tan hermosa...

N'és flexible com un jonc,
 ab sos llavis de carni,
 ab sa cavallera d'or,
 ab sas mans de marfil pur;
 tal majestat en son front,
 y tal brillo en los seus ulls;
 que fan enveija hasta'l sol. -

Jo he sigut un gran tronca,
 y a més un gran seductor;
 pero m'he dedicat sempre
 a noyas de baix rengló;
 aixis es qu'ara cortat
 am trobo...

Edu. Vamós, valor,
 que un home de circumstancias,
 que un home tan bon mingó.

es necessari que tingui
de sa juventud recort,
Vurte, 's conserva; caramba!
lo mateix qu'un pom de flòs,
y cualsevol sempre to
li dara, sens dilació
la meua seva, y son carinyo,
y li entregara 'l seu cor.

Silv. Ay! respiro ja ab'algura,
y am considero ditjos,
puig. sas paraulas m'animan
y m'infundeixen valor.
Ara li diré, amic meu,
an aquí estimo debo,
an aquí dare' ma ma
si ella per marit am vol.

Vostè te, donc, Eduardo,
una cusina...

Edu.

Bo, bo!

To l'he sentida algun dia
que parlava al mot calor,
ponderantne las mil prenas
de vustè.

Silv.

Es cert això?

Edu.

To sempre parlo formal,
y li-dich que tindré am goig
imponderable, Silvestre,
si algun dia cusins som.

Silv.

Es la noya mes bonica
que's troba en cips contorns,
es la noya mes preciosa
que hi pot haber en lo món.

cuant camina sembla que
camines un ram de flors,
y cuant canta... valgam Déu!
jo m'estich fet un basoch!
es sa veu terna y melosa
molt mes qu'un dol's aixerop
y al sentir-la callan sempre
per vergonya ls usinyols

Edu. Aixís m'agrada... (Quin neú!)

Parli-li ab ella 't tal foeh,
y de fixo que l'hi entregà
sens mes ni mes lo seu cor.

Silv. Badj a veurer si la trobo...

Edu. N'es anada cap a l'hort...

Silv. Si m'estimaba, seria
mes felis que Napoleón.

Adieu, a' deiu; corro, volo
a trobarla

Edu. A Dios.

Silo. A Dios.

Escena 2^a.

D. Eduardo, sol.

¡Valgam Jesús y María,
y quin home més ximplet!...
L'ell pensará, dit y fet:
jo li entrego l'alma mia,
y ella m'estima. - Bon plet
com m'adixas es enredat;
y no podrás conseguir
que Enriqueta 't dongu' l'si,
perque 'te son cor robat
y per tu res pot sentir. -

Fa ve 'l galan de la noya:
vaig a armarli un embolich...

Si sols de pensarho rich...

Ay Jesús, quina tramoya,
y quin surto y quin fatich!...

Don silvestre, at compadesch;

tu parlabas ab molt foeh...

mes aia't dich per qui soeh,

que't quedaras blanch y fresch,

tremolant dintre de poch.

Escena 3.^a

D. Eduardo y D. Florencio.

Flor. Adios, Eduardo

Edu.

Adios.

Flor. ¿Que fas aqui?

Edu.

Pse, pensaba.

4
159
que las donas...

Flor. Bueno, acaba.

Edu. Val mes estimar un gos!

Flor. ¿Que t'ha passat?

Edu. ¿A mi? res.

Flor. ¿De que t'queixas?

Edu. Ay! company!

Flor. ¿Que ha causat lo teu afany?

Edu. Les donas... las donas...

Flor. Pues,

Si cap d'ellas t'ha enganyat,

¿perque sospiras així?

Edu. ¿Perque sospiro?... ay de mi!...

¿No sabs tu lo qu'ha passat?

Flor. No se res.

Edu. Escolta.

Flo.

Digas.

Edu.

tu estimabas a Enriqueta?

Flo.

Yo l'estimo!

Edu.

Los coqueta!...

S'ha burlat de tus fatigas.

Flo.

No pot ser.

Edu.

Aixis son tots...

Si las donas son fatals,

y ocasionan molts mes mals,

que 'ls letrats ab sos gargots.

Flo.

Explicat, per Deu!

Edu.

Escolta:

don Silvestre, aquell senyor

que diuen que te un raco

de diners, de cap y volta

l'ha girada.

Flo. No pot ser

Edu. Ja sa ma'n ha demanat,
y ella li ha al moment donat
sa paraula...

Flo. Com:; sa fe'
las promesas ha oblidat?!

Edu. Ell es rich, molt mes que tu,

Flo. No pot ser; no hi ha ningú
que tingui un cor tan malvat.

Edu. Bruy m'ha dit: mon cursé
dintre de poch temps serà...

Flor. Si així fos cert...

Edu. Si demà
serà publich...

Flor... Ay de mi!
jo que l'estimaba molt;

jo que l'adoraba...

Edu.

Veuu!...

Flor.

Quanta falsedat; la creus!...

al veurer mon desconsol

recordara sas promesas...

Edu.

Las donas!... qui d'ellas fis!

To no recordo cap dia

que no sapiguin...

Flor.

Son eras

las paraulas qu'ella'm deya,

ahi mateix a la nit:

- jo no't donare al olvit,

no m'olvidis tu!

Edu.

Si, y feria

ja mil mucas a aquell vell...

To de tu....

Flor. Tu, ¿que farías?

¿que per cas l'olidarias?

Edu. Jo, aixefaria 'l serwell
en aquell pampa contenta,
y en ella després...

Flor. Si, si;

tinch de matarlo o mori

Edu. (Tò de coratje reventó.)

Flor. Ella mereix mon desprecis
perque no m'ha compres, no;
mes al altre no dech jo...
me'n vaig a trobar el nece
que m'ha robat son amor,
y li dich qu'es necessari
matarnos...

Edu. Pues, ni pensari

L'hech arrancar son cor!...
anem, anem tot seguint
a buscarlo.

Edu.

To'hi vindré,
y de padri os serviré....
Desafiarlo!... Molt ben dit.
Si té mes diners que tu,
has de provarli...

Flor.

Corrents.

anem desseguida, anem;
que no'ns detinguia ningun.

Edu.

Es anant cap alla fora,
corrents com un nen petit,
tot content, tot aixerit
an busca de la traidora.

Flor.

¡Arrem donchs!

Edu.

Correré'm tots dos,

162

y disturbem la conversa.

Flo.

Dona fatal y perversa!...

pera sempre 't dich a 'Dios.

Y al causant de son olvit,

li arrancare' las entrañas

ja' qu'ha pogut ab sas manyas

traïnem de dins de son pit.

Estich frenetic...

Edu.

Molt bé.

Flo.

Necesito una venjansa

exemplar.

Edu.

Bes de templança.

(Molt crech que 'm divertire'.)

Escena 4.^a

Dits y Enriqueta.

Enriqueta. Hola, Eduardo!

Edu. Deu te quart.

Enriq. Florencio!...

Flor. (Dona traïdora!)

Edu. Cusina vens en mal hora

Flor. (apretantse'l cor.)

Encara veràs cubart?

Enriq. ; No'm vols dir, Florencio, res?

Flor. ; Jo?... no ho vull... Ets una ingrata,
una falsa, una... (ay! 'm mata!)

Edu. (à Enriqueta.)

Noya, ja ho sabràs despues.

Enri. Pero, que tens?

Flor. ; Jo?

Enri. Si, tu.

Flor. Una pena que m'abrassa...

Enri. Digas-me'l punt... (à Edu.)

Be'; que passa?

Edu (à Enri.) No n'ha dit res a ningú.

Enr. ; Acusacions?... això es clar
com el sol que'ns il·lumina;

escasas son...

Flo. Ay! la musa
està a punt de reventar!...

N'en vaig, perquè t'aborreixo,
perquè no't puch suferir, no...

at desprecio, y per això
ara tot seguit at deixo.

Tens un pit més dur que'l gel;
tens un cor sech com un roch...

; Creus tu que roch tan badoch,
que ignoro m'ets infidel?

Tot ho sé...

Edu.

(Seuin embolich!)

Flor.

Ara poch ho he sapigut...

De mi tu t'hauràs rigut

al conceiper mon fatich...

del desconsol que ara sento

ten demanars' Deu compte;

pero, Enriqueta, molt prompte

sabràs qui soch.

Edu

(To'm revonto!)

Flor.

; Deu es el carinyo, l'amor,

las promesas, juraments?...

Edu.

Paraulas als quatre vents...

Flo.

; Lo aispo 'm guardaba ton cor?

Edu.

(ab. afectacio. ?)

Oh! cusina, qui ho diria

que fossis tan falsa, tan...
 (Jo per riure encien rabiant.)
 Enriquetat, qui ho creuria?...
 Les donnes... Les donnes... ah!
 totas son enganyadoras;
 totas son falsas, traidoras...
 Si de bona cap ni ha.
 Totas juran ab tal fe,
 y ab una veu tan melosa...
 ¡ La dona?... quant mes hermosa,
 molt mes camandulas te!

Enr.

Pero explicat...

Flo.

No ho farà,

que ets indigna...

Edu.

Molt bé dit.

La dona que aixís as riu

del que tant la va estimar,
del que li jurà un amor
qu'es més grant que l'Ocean!...

Enri. Florencio, jo t'ho demano,
espléat, fesme l'favor.

Edu. (Si's parlan, jo perds l'plet,
y's descubreix la maranya...)
(a Flor^{cio} .)

Mira, noy, qu'ella abra manya
at deipara mut y fret.

Anemsen.

Flo. Si, si; m'en vaig;
no vull veuret ja may més...
De mi ja no han sabràs res...
(a Edu^{do} .)

Si al rival trobo al desfaig.

Escena 5ª.

Enriqueta, sola.

¡ Pero que tindrà, Déu meu!

Ta comprench totes las maulas...
y ara vol ab sas paraulas

acusarme a mi... - Miriu,

Si es un trapella!... m'acusa
de ser infidel y vol...

y finjes un desconsol,

que's ven be que's una excusa.

Jo jo que tant l'estimaba;

jo que vivia per ell...

y jo que l'creya un anyell...

jo que tal fe' li guardaba...

Escena 6ª.

Enriqueta y D. Silvestre.

Silv. (¿ Ella aquí? Dona ocasio!)
Deu me la quart, Enriqueta.
La buscaba ja un moment,
y ara aqui, per dicha meua,
jo la trobo.

Enri. Don Silvestre!

Silv. ¿ Voste tan averideta?

Enri. Bona, gracias.

Silv. Mes, ¿ que te,
que sos ulls, brillants com perlas,
estan apagats, plorosos?...
¿ que li pot causar tals penas?...

Enri. No ho cregui, no, Don Silvestre.

Silv. Ay! Si jo podia, crega
que la faria dichosa.

Enri. Voste es molt bo...

Silo.

Ay, Enriqueta!...

To era un home molt felís,
al mes felís de la terra;

pero un dia, fa dos anys,

vaig conceïr una nena,

qu'era un angelet del cel,

una joia verdadera.

La seguia per tots pueustos,

com l'pastor las ovelles,

y ella sola era mon Déu,

y mon sol amor era ella.

Ay! un dia vaig trobar

un jove de moltes prencas,

y am digué qu'era parent

de aquella divina nena.

Mi va presentar y jo

de dicha l'ànima plena,
la contemplaba en silenci;
com l'infant en sa edat tendra
observo a la seva mare,
y la adora y la venera. -

Colla va venir aquí;
jo també corri tras ellas,
y no la deixo jamay,
ni la deixo ara, Enriqueta.

De dias vaig al jardí
o a la vequina pradera,
y de nits també l'admiro
absent a ma finestra,
y crech veure la cuant dorm
ab la son de la innocencia.

Enri: ; Vostre "estima, Don Silvestre!"

Pero la passio; ja es certa?

Silv. Estan certa com la llum
que vehiem sobre la terra;
estan certa com la mort,
ja veu si la mort es certa!

Enri. ; Yo ella sap?

Silv. Encara no

Enri. ; Ancora no? ; donchs qu'espera?
Si ella ho ignora...

Silv. Ay! ahuy

li dire la passio meua,
y, sino es ingrata, tindra
compassio de tantas penas.-

To l'estimo com un boig,
jo l'adoro, y sols ab ella
jo podria ser felis,

y ma dicha ser completa.

Escena 7.

Dils y don Eduardo, (que's
queda amagat.)

Edu. ¿; Vells dos plegats?... Escoltem
ab cuidado sa conversa.

Enri. Pero; perque tan callat?
; perque dins son pit conserva
aqueit amor, y no diu
a la que tan sols contempla,
que l'estima?

Silv. Li direi,
y sens dilacio, Enriqueta, -
Es una noya molt jove...
una magnifica testa...
ab uns ulls que son, seguí

Las dos mes brillans estrellas
 que Deu va arrancar del cel
 per posar sobre la terra:

una boca tan petita

com piñol d'una cirera,

y un color com no pintaren

ni en Murillo ni en Planella...

Las mans, son dos gropadets

de neu, que cau sobre l'herba,

y sos peus dos miniatures

d'una deïdad, no terrena

Son cos es flecsible, airo's,

com del bosch las violetas,

y son dor los seus cabells,

y a mes engantets ab perlas

La veu es melosa, dolça,

com la mel que las abellas
ans regalan tots los anys
al naixer la primavera.-

Es amiga de voste'...

Enri. ; Amiga meba? ; y de veras?

Silv. ; Le no sap qui li vull dir
despres de saber las senyas?

Enri. No hi atino...

Silv. (Don Silvestre...

Amiguet, y com s'expressa!...
Mes ara vindra' lo bo'

de tota aquesta comedia...

Ell li dirá, jo l'estimo,
jo l'adoro... Ay! Enriqueta!...
y s'arrodellara!... prou...

Valgam Déu, y quina escena!...

Silv. ; No compren a qui?

Enri. ~~No~~ No, no...

Edm. (La cosa's va posant seria)

Silv. Puig li vaig a dir lo nom
de la que per ser tan bella,
tan galana y tan preciosa,
te lo cor meu ab tal pena.

; No ha conegut vunte,
que jo l'estimo, Enriqueta?

Enri. ; Que vunte m'estima a mi?

Silv. An pot estar mes de certa.

Hanta que m'van presentar,

Enriqueta a casa seva,

jo no vivia... jo, no...

mes de goig l'anima plena...

Desde aquell dia, li juro,

una passió tan intensa
vaig sentir dintre mon pit,
que tan sols la pot comprendre,
la que per mi simpatia
pugni sentir... - Vostè estierma,
carinyosa y de bonnat
un modelo...

Edu. (Santa Cecla!)

Silo. Jo l'estimo mes que tots
als altres que voste crega,
y la fare mes ditrosa
que lo que lo seu cor pensa
Jo soch molt ben conservat,
ademés tinen grans riquesas...

Guri. Pero; es cert lo que voste...

Edu. (Buff!!) ja se ensen com un esca.)

Silo. To soch un home formal.

Enri. Si no pot ser així... erègam!

Sea seba edat.

Silo. Perque no?

Enri. Es massa vell...

Silo. Enriqueta,
sols tinen quaranta y cinch anys.

Enri. To apenas passo de setsa,
per lo tant, ja veu que no
puch estimarlo. - Las prendas
son tantas y tals, que, a fe,
podria estar molt contenta;
pero... es massa vell per mi,
com voste 'podra' comprendre.

Silo. Ay Deu meu! mon cor es jove,
y tinen l'anima tant tierna.

que 'un infant no sentiria
una passio tan intensa...
No siguiu cruel...

Enri.

Mes jo

Edu. (Ja comensa la comedia.)

Silv. Ay! li juro amor etern...

Edu. (Ja va perdent la paueta.)

Silv. Ningui l'estimara tant,
cregui las mevas promessas,
puig tinc una edad en que
ab colmo, Enriqueta's pensa;
mon amor no es com al fum
que surt d'una chimenea,
que bufant, bufant's fert
y entre los nuols s'enreda;
mon amor es foc de brasa,

que no apagan las tormentas,
ni jamay podrá fugir...

Edu. (Ja's comensa la tragedia.)

Enri. Vainos, Don Silvestre, vamos;
no veu que soch massa nens?

Silv. Yo; que importa, si jo tinch
la suficient fortaleza
per estimarla molt mes
que aquets jovers calaveras
que sols pera passar temps
juraments fan y promesas?
Mirim als seus peus, rendit,
esperantne sa sentensia...
No d'aquí no m'alsaré
sens una resposta seba.

Enri. Ja li he dit que voste' es vell,

y que jo soch massa nena.

Edu. (Despres de la confesio
deu venir la penitencia.)

Enri. Als is, don Silvestre.

Silv. Ay Dieu!...

N'ha de m'ater tanta pena.

Enri. No ho cregui, no, puig dema
olvidara lo que creya
estimar ab un amor
etern.

Silv. No, no ho creya.

Enri. Mediti be lo qu'he dit:
per voste soch massa nena.

Edu. (Aigo aigo no ha de queda;
tinch de mouer mes, mes gresca...
de riurem de don Silvestre)

ja buscare la manera.)

Escena 8.^a

D. Silvestre y D. Eduardo.

Silv.

Me he quedat com un bobau,
fet una estatua, un yimplet...

Hee perdut ab ella 'l plet,
y me quedat mort y blau.

Puig no dia soch massa vell
per ella... jo; un lechuguino,
y tan viros quant camirio...
si soch encara un nuvell!...

Hee trenta anys menos que jo;
am conservaré molt mes
que ella... - Si no valen res
las donas... Si la milló,
apenas an conta trenta,

ja ningú d'ella fa cas;
pero als homes...

Edu.

(Quin fracàs!
de coratge ja reventa!)
(L'atura y parla tot sol...
ara torna a camina...
pobre Silvestre està clà,
serà gran son desconsol.)

Silv.

Calla, calla ton fatich,
cor meu... lo mateix qu'un roch
deu apagar-se aqueix foch
qu'en consumirà d'un picch.
; a que llansar un jemech?...
; D'estimar-la ja qu'en trach?
Si es mes tonta qu'un llinaech...
obridarla al fi jo dech.

¡ Acas fora tan badoch,
tan estúpit y tant ruich?...

Mes; olvidarla?... Ay! no puch,
que l'adoro per qui soch!...-

To fora un marit manyach,
perque a mon edat jo crech,
no sere com un llampech...

ni tampoch soch com un drach.-

¡ No soch guapo, no soch rich!
cap estaquivot no soch...

Ni jo estich flach, ni estich groch,
y soch un home, com dich,
de prendas...- Pero no dech

desesperarme!... No puch!...

perque 'l sentiment que duch
fiat al cor... ay! d'ofech

am moriré si no traen
tal pena... - Perque vell soch...
am mataria' poch a' poch... -

To sommat un afalach
que realisar ja no puch...
donare' algun espetech,
si son imatge no trech
del meu cor, tot fet un such!...

Pero, o' be d'aquí la traen,
o' temo que en aquest lloch
am consumeixia tal foeh...

Enriqueta, Déu to pach!...

Edu. Hola, don Silvertre

Silo. Amich!

Edu. Lo quin rostro te tan llach!...
Si puch jura' per San March...

Perdonim si aipó li diem;
 pero com ara fa poch,
 estava tan... com estich
 alegre... Mes; quin fatich
 ha causat qu'entiques groch?
 O vunté pateix d'ofech,
 o esta' malalt per qui soch...
 ; Acas han pagat son foeh
 ab despreci y son gemech
 ab ingratitude?

Silo.

Si tal.

Lei he pintada ma passió
 ab un verdade' coló,
 pero m'ha tractat mol mal.
 Al dirli que l'estimaba,
 ella s'ha burlat de mi...

es molt gran lo meu patí...
un punyal a qui'm clavaba!
Hèa dit qu'era massa vell,
qu'entimar-me no podisi...
Ay Eduardo, no sabia
que seguir jo son consell,
tal am país.

Edu. Puig; que hi ha?
Silv. L'heu m'ha dit...
Edu. L'heu no?... Be y que?

Una altre l'hin buscaré,
y aixís tot s'acabará.-
Miren la vella....!

Silv. ; Enriqueta?
Edu. ; No am digue que per la tia
una gran passió sentia

certa, prudent y discreta?

Silv. No senyo, per sa cusina
si d'ella li vaig parla...

Edu. Vurte s'equivocara...

Ella per cert es molt nina.
La tia eta' conservada,
y a' proposit per vurte...

Silv. ; Donya Concha?... Si, diu be;
ella sera ma estimada,

Es una senyora ancara
que's conserva d'allo...

Edu. Prou!

(Ta veuras tu cap de bou,
quina escena se't prepara.)

Ella li dira que si,
que jo se' qu'ella l'aprecia...

Silv.

Una matrona de Grecia...
y que's morirà per mi. -

La veu la filla veura
que jo la fare ditjosa,
y allavoras, cuant gelosa
de nostre ditja citara. -

La veu a buscar...

Edm.

Molt bé,

No perdi temps...

Silv.

Tot seguit.

y lo que sento en mon pit
al mateix temps li dire. -

To tinc aixo; m'enamoro,
; am diuen que no? corrents!

al cap de molts pochs moments
una altre hermosura adoro. -

Es voste ma providencia,
y l'estimareí molt, molt...

Edu. A Dios tio meu... (Buyol!)

Silo. Al conceiper la sentensia
de ma jutgesa, sabré
si es contraria o favorable...
a deu, nevot meu... amable...
tot corrents vaig cap allà.

Escena 9^a.

D. Eduardo, sol.

Es un home original,
y jo m'hi divertiré.

A Don Domingo veuré,
y la pretensio formal
d'en Silvestre li diré.

Mes o ditjà! ja ve aquí!

al que preten a' la tia...
ab sa cara que rabia
casi coneck... ara si,
de bona gana riuria...

Escena 10^a.

D. Eduardo y D. Domingo.

Dom. Estich content de trobarlo,
puig li vull parlar.

Edu. ; A mi?

Dom. Si, a voste, Eduardo, si.

Edu. Estich a' punt d'escolltarlo.

Dom. Les seba tia m'ha fet,
hi ha poch rato, mala cara,
y li vull preguntar ara
si d'aquet paper tan fet
sab la causa.

Cedu.

177
Que se jo!...

Pero corrent tans mal's vents...

Si; hi han altres pretendents
qu'aspiran...

Silv.

¿Que vol dir això?

Cedu.

To he sapigut que hi ha qui
li'ha ofert la seba ma'...

la meua tia, esta' clá,

si'hen que li'ha dit que sí.

Es un home ben plantat,

y rich, segons tinch entés...

mes jo crech qu'això y un res,

passaran per un forat. -

Li recomano l'silenci,

perque si ho sapes la tia,

es molt segü qu'em faria.

mala cara.

Dom.

San Prudenci!

¿Y qui es que son amor
ham vol robar?

Edu.

Jo no se...

Dom.

Al punt d'quírimo voste,
que li desfare'l seu cor.
Las donas son...

Edu.

Unas falsas;
son ingratas, son traidoras...

Dom.

Jo li dehia a totes horas,
voste portará las calsas...
Jo que soch com un lleó,
am convertire en anyell...
Diguim, diguim lo nom d'ell,
qu'al punt al buscare jo!

y al desferé...

Edu.

Xicot guapo,

y apenas te cuarenta anys.

Dom.

No tindrà may mes anys,

Si aprop d'aquí avuy l'atrapo. -

Y ella!... Mirin la vellota,

olvidar son jurament...

Edu.

Siqui sobre tot prudent,

y no vulquis que una nota

desagradable...

Dom.

Si, si;

vuste m'aconsella bé...

prudent... prudent... ho seré...

pero no l'heipem fugi. -

Com as diu?

Edu.

Vuste l'coneix.

Dom. ¿Acas don Silvestre?...?

Edu. Ajá!

Dom. Ja ha acabat de menjar pa.

Edu. (Pero no de tarta peip.)

Dom. Si l'atrapo, sens enfado,
li' diré cuantas son cinch...
am sembla que'n aque'l tinent
y l' desfaig com un bulado...
To tinent bon genit si, a fe,
no fare' mal a'nirgu;
que'n ma furia l' mataré...
A mi, ferme tal ofensa;
a mi que he sigut soldat...
un comandan retirat...
pot ser si que'l turo's pensa
que ja jo no gasto brio...

puig, a'fe, que s'equivoca,
y li tancare' la boca,
puig al punt lo desafio.

Edu. No sigui tan polvorin...

Dom. Certien volat!

Edu. Li ja ho crech.

Dom. Sembla pateixi d'ofech!...

Matare' al tal figurin.

De Conch 'm roba lo cor?...

Dictada esta' la sentensia...

Edu. Calma tingui, y mes paciencia...

Dom. N'ha robat lo seu amor!

Al desfaj de mitj a' mitj...

li vell arrancar la vida...

Ay! Concha, prenda queida,

eres mon unich descans

Vols a' son expos!..

Edu.

¿Li'?

Dom.

To l'estimaba 'b tal fe,

qu'ara no se' que'm fare'

sens son amor; ay de mi!

Edu.

Se n'es anat cap a' l'hort

fa un moment...

Dom.

Puig corro allà,

y si'l trobo, pot conta'

que ja Don Silvestre ha mort.

Escena II^a.

Dits y Donya Concha.

Con.

Buenos dias!

Dom.

(Fementida!)

Edu.

Hola, tia!...

Con.

¿Qu'es això,

Domingo. ¿que no està bo'?

Edu. (Escena mes divertida!...)

Dom. No senyora, estich molt mal,
y voste sabrà perque...

An al mon, ja no hi ha fe,
ni siquiers una senyal;

y aquell qu'ab las donas fia,
es un estúpit, senyora...

no n'hi ha cap que traidora
no sigui...

Con. Eduardo!...

Edu. Fia!...

Con. ¿que te don Domingo?

Edu. Fó

ignoro lo que tindrà...
mes de donas cap ni ha

que pugui ser res de bo:
Totas dels homes as riuran,
y cuan ells ja las adoran,
la seba constancia ploran
y falsos llavors as diuran.
Don Domingo te raho:
olvidarlas... sols olvit,
y desterrí de son pit
son carinyo y sa passio.
Jo de vusté imburllaria
de son inconstancia...

Dom.

Prou

ho diu, mes...

Con.

¿Que hi ha de nou?

Edu.

Vuste m'ho pregunta, tíu?...

Quant fa poch qu'aguis 'us handet

15
181
que un altre vunte estimaba,
y dins curt temps s'hi casaba?...

Dom. No dins curt temps, tot requit.

¡ Que s'han fet sos juraments,
sas promesas, son amor?

Edu. Las donas dintre son cor
també hi tenen quatre vents,
y segons si es sur o nort,
allí s'inclinan...

Dom. Molt bé.

Edu. Aigo es sapigut...

Con. ¡ Mes que?

Dom. To'm dirijèsch cap a l'hort,
y si trobo mon rival,
li dich que l'he fuy a'micas

Con. Eduardo, si no t'explicas...

Dom. Son prumes passará mal
rato, senyora.

Con. Mes, ¿qui
compren res del qu'ara'm diu!

Dom. De mon martiri ara's viu!...

Con. Vaji, vaji cap allí,
y sa venjansia...

Dom. Exemplar!

Al mataré, si senyora;
l'ha conegut an mal hora,
no'l podré vusté estimar.
¿S'ha burlat de mi?... corrents!
ara jo'l mataré, si!

Con. ¿Lo que se m'ardona a mi?

Dom. No quedarán ni las dents.
Loch terrible com la fera

que grinyola en lo desert...
al desferi aixo es cert...

Edu. (Ja li pots corra al darrera.)

Escena 12.

D. Eduardo y Da. Concha.

Con. Valgam la Berge Maria,
esta boig!

Edu. Jo crech que sí,

Con. Pero; qu'ha passat aqui?

Edu. ; Vinte m'ho demana, tia?...
;

Li han contat... jo no se que;
pero l'home esta furios;

ha vingut aqui rabios
y esclamaba: Al matare!...

Ella es perjura traidora
a la fe que m'ha promes...

pero jo no se res mes,
li puch jurar, si senyora.

Con. ; Lo tambe perquè volias
acusarme a mi'....

Edm. Es que jo,
de veras, temia pro
de contradir sas manias.
Quant veji un home gelos,
no'l contradiepi jamay....

Quant hagi pasat espay
allavors vejinsse 'ls dos.

Com te un genit tan dolent,
una paraula, una sola,
que li havien dit per tabola,
l'ha posat tan insolent.

Con. Si no'm demana perdo

no l'estimaré.

16

183

Edu.

Bah! bah!

a'tots aiyó'ls passaré,
y l'perdonaré.

Con.

No, no.

Arrodillat als meus peus,
am demanaré clemència...
cumplirà una penitència...

Edu.

(Posarli'ls braços en creus...)
(¡Quan jo dich que s'embolica
la cosa...)

Con

Tu no sabs que
l'hi haurà dit?

(L'altre aquí?)

(Ja la tramoya's complica.)

Escena 13.

Dits y don Silvestre.

Silv. Donya Concha, ¿voste bona?

Con. Sempre a sa disposició.

Edu. (De sobras aquí estich jo.)

Silv. Lo que sab de Barcelona?

Desde que'm trobo anals banys
no n'he sapigut res mes.

Con. Cosas de poch interés...

Silv. Com may he tingut companyys,
ningú m'escriv, no senyora,
y aixís es que a la ciutat
an que jo he viscut y nat,
mon ausència ningú anyora.

Edu. To'ls deixó.

Con. Sempre l' mateix.

Edu. Vostés parlaran tots dos...

Silv. D. Eduardo, vaja, a dios.

Con. Hasta luego

Edu. (Com un peip.)

D. Silvestre as quedar-se.

(a Silvestre.)

Que tingui mol bona sort!

To m'parejere pel hort
que m'agrada estar-me alla.

Escena 14.

Da. Concha y Dn Silvestre.

Silv. Gracias a Deu que podre
parlar-li un moment a solas.

Con. (Si sabias cuant m'amolas!...)

Silv. Un gran secret li dire.
To soch jove y elegant,
y rich ademés, senyora;

pero m'ha arribat ja l'hora
de sentir amor constant.

Busco ab afany nova vida,
una vida de plaer...

y tan sols una muller
pot donarme desseguida
la mes gran felicitat.

To tinc certa edat, senyora,
y jo dech, com no ho ignora,
antes de poch pendre entat.

He vist una dona... hermosa
com d'un roy lo pensament,
y vull en aquest moment,
ab una veu carinyosa
dirli lo que sent mon pit,
puig si he perdut a ma mare,

quant aqueix amor li aclare,
 ella voldrà tot seguir
 curar mon intencs supriu,
 y creura que no es un joch,
 quant jo li pondrei 'l foch
 que per ella vauj sentir.

Con. Que's cas no li reprobo,
 puig tot hom ho té que fer,
 y si mes tant ha de ser,
 quant antes, millor ho trobo.

Jo roch son amiga, si,
 y li donaré 'l vot meu.

Silu. Pero que ella vauj creu,
 ¡no'n desdenyará'n a mi!

Con. Puig te prendas tan cabals,
 no li podrà dir que no.

Silo. És que la meua passió
no es com la de tants chavals
que's casan sense pensar,
lo que usig a' fer, senyors,
a' la meua última hora
com ara, li puch jurar,
lo mateix desitjaré.

Con. Os compren.

Silo. Yo si ella ho vol,
am podré donar un consol
que jamay olvidaré.
Los ulls brillants com estels,
y sa boca es sonrosada...
ay! jo crech que ma estimada
deu ser robada a' los cels...
Es tan bona y carinyosa,

tant tierna, tan seductora,
 que no hi pot haver, senyora,
 en lo mont una altre cosa
 que se li pugui igualar.

Es airosa com la flò
 d'un jardí, per ço, per ço
 jo no la puch oblidar.

No es massa jove... ei aínpi
 d'una edat proporcionada;
 pero tan ben conservada
 que, crequi, farà per mi.

Es una bonica rosa
 que encanta per sa fragancia,
 cautiva per sa elegancia...
 com un infant candorosa.

Con. As conceix que dins son pit,

D. Silvestre, te gravada
son imatge... Fortunada
serà.

Silv.

Per ella he sentit
una porió inmarcebible;
no podrà jamay passar...
Concha, la dech estimar
com pensar se no es possible.

Es amiga de vuité,
y vuité l'estima molt.
Nulquian donar un consol...

Con. De vuité l'hi parlaré.
y si dependeix de mi
brequi que serà dit pòis.

Escena 19.

Dits y D. Eduardo (amagat).

187

Edu. (Ja estan animats tots dos.)

Con. Ella li dirà que si.

Silv. Permetim, puig, que als seus peus
li fassi ma confessió...

Vurte' es ma dolça passió!...

Edu. (La tia s'estan fent creus.)

Con. ; Que diu D. Silvestre?

Silv. Si,

jo l'adoro.

Con. ; Certà requi!...

Silv. Jo l'estimo com ningú
l'ha estimada fins aquí.

Vurte' sera m'adorada,
vurte' sera mon esposa,

y una vida deliciosa
tindrà vurte' y reglada.

Con. Pero ja sab lo que 's deu!

Fils. Deue jo 'm vull casa' ab vuntà.

Con. Si 'li dich que no pot se!

Fils. Senyors no veig motiu...

Con. Es mol jove...

Fils. No, no tant.

Con. Es massa jove per mi;

D. Libertre, sent així,

son amor isà passant

poch a poch. Finch cincuant anys,

y vintè apenas quaranta...

Fils. No es la diferència tanta...

Con. Sent mon marit cuants anys

dintre de poch temps... diria

que l'he enganyat.

Fils. No, senyors.

Con. Quantas voltes aqueixa hora,
 D. Silvestre malheria! -
 N'ha de trobar, buscant be,
 qui valdra' mes que jo...

Silv. No!

Con. Es una exageracio...

Silv. Ay, Concha! no sentire
 per cap altre.

Edu. (Quina gresca!)

Con. Dispensim si'm deipedeigo
 de vuité.

Edu. (Per tot te deigo!...)

(Quan dich que s'ensent com l'ica!)

Con. D. Silvestre, hasta despues;
 no puch inspirarli amor.

Silv. Si conquesi mon dolor

no'm farià patir mes.

Con.

Si demò s'olvidarà
de lo que jo poch m'ha dit,
y una altre dintre son pit
en mestressa regnará. -

Prengui' la fresca un moment,
y veurà qu'es sols un joch,
aquet tan ponderat joch
que l'consumieis lentament.

Escena 16.

D. Silvestre y D. Eduardo.

Silv.

Massa jove... si, me hoha dit,
y l'altre que massa vell...
Ay de mi!... soch un ausell
per lo cassador ferit!

Jo que pensaba, una vida

deliciosa passaria...
 que una carbassa m' donaria
 aqueixa dona atrevida
 no podia pensar jo...
 esta' vist; viure solte,
 y ja may mes sentire
 per las donas cap passio'

Edu. Que li' ha dit la meua tia?

Silv. Estich, Eduardo, curat;
 perquè veig que a mon edat
 la que m' volgues, ho faria,
 no per ma persona.

Edu. No?

Silv. Sols veuria'ls meus diners:
 la mouria l'interés
 de la meua posicio'.

Si m'agradaba una nena...
per ella fora molt vell...

Hee seguit lo seu consell,
y he sapigut ab gran pena,
que soch jove per sa tis,
per lo tant, tot ha acabat...

ja li dich, a mon edat,
ja cap dona trobaria
de las que m'agradava.

Eda

Be;

¡y allavoras!

Silv.

Ab paciència
expresaré la sentència
que m'daràn quant moriré.
Voste es jove, casis prompte:
despres li suchsetira

lo que a mi.

Edu.

Veritat serà,

mes a mi no'm surt a compte.

Escena 17.

Sits y D. Florencio.

Flo.

D. Silvestre!... m'en alegro;

finis ara le anat buscant,

y temia no trobarlo,

y estava desesperat.

Silv.

Ortich a las rebas ordres,

Don Florencio.

Flo.

Vaig al cas.

Edu.

(Aqui hi haurà una tragedia,

pero tragedia tant gran,

que'm despediré dels dos

y'ls contemplaré amagat.)

To'ls deixo, pasinho bé.

Silv. D. Eduardo Deu lo quart.

Escena 18.

D. Silvestre y D. Florencio.

Flo. Fassi'l favor de mirarme
cara a' cara.

Silv. (¿Que voldrà
dir?)

Flo. ¿No observa vunte'n mi,
certa cosa no usual?

¿No ven qu'estich impacient?

¿No coneix qu'estich rabiant?

Silv. ¿Que li ha passat?

Flo. Le ho preguntat,
aquest home vil y fals!

¿No sab vunte' D. Silvestre

la prenda que m'ha robat?

Silv. Ey! poch a poch... ni soch lladre,
ni a ningui he pres res may!
Fingui compte com am parla,
jove.

Flo. Vell, y carcamal...
Aipsis al vull, nerviós,
y frenetich en ma sanch,
puig abuy, sens mes espera,
abuy al tinch de matar.

Silv. Nurté ha perdut al judici,
D. Florencio.

Flo. Home cubart!

Silv. Algun embolich del poble,
y l'auran informat mal.

Flo. No es embolich ni patrana,

que'stan sols la realitat,
y ay! de virtut y ay! de ella...
als dos al tinen de mator.

Soch molt jove, si senyo;
pero tinen el gemit tant
prompte y tan...

Silv. Vamos, calmis;

no's vulgui precipita.

Es veritat que he tingut ganas
de ser son fidel amant;

pero m'ha donat carbassa;

perque jo dech suposar

que parla de l'Enriqueta...

Flo. D'ella mateixa esta ella.

Silv. Pero virtut l'estimaba?

Flo. Jo l'adoro.

Silv. San Pancräs!

com jo no'n sabia res...

Flo. L'ella sa fe ha oblidat,
y ara si vol casa a' vunté;
pero na no, no sera.

perque ls dos ans batirem,
y cadaver al veura.

Silv. (Quan jo dich que no hi estot!)

Flo. O vunté m'ha de matar,
o jo l'mato a' vunté.

Silv. Prou;

pero aixó no sera pas

Flo. Si no vol desafiarse,
al mato en aqueix instant...
resi, resi un pare nostre,
perque sa vida ha acabat!

Silv. Pero; que diu, D. Florencio!
; voste 'm vol assassinar!

Flo. Tot desquida, al moment;
no se 'm escapara pas.

Silv. ; Favor, socorro, favor!...
acudiu tots chics y grants...

Flo. Tota la guardia civil
no 'm podria deturar.

Silv. Al assassino... vehins...
un batalló de soldats!...

Escena. 19.

Dits y D. Domingo.

Dom. ; Que son eixas veus... Libertre!...

Silv. De voste 'm vull amparar.

Lo seu nebot m'amanassa,
y 'm vol matar.

Dom. No sera.

Flo. Pero tis...

Dom. To abvirté

un assumpto vull tractor,
y cuant jo acabis, Florencio,
assessinarlo podras.

Flo. Es un mal amic

Dom. Ja ho se.

Flo. Es un perjuro, es un fals;
y val mes traurel del mon.
al que vol ferhi tant mal.

Dom. (Pobre picot s'interessa
per mi son tio cabal!)

Si ho se tot y d'aquest home
jo'm vull Florencio venjar.
Ell pretenia m'ofeyo!

corrompre un cor amant;
pero jo't juro Silvestre,
qu'ara me las pagarà.

Flo. (Santa Lúcia! També'l tí
a Enriqueta ha d'estimar!
Estich fresch, pobre de mi!
Estich fet un botavant!)

Dom. Com que tu també sabias
al pas que ja poch has dat!

Flo. Si ho sabia, si senyo;
m'ha causat atros penar;
perque jo l'estimo, tí,
ab un amor el mes gran,
y si son carinyo m' nega,
de son nebot, que en serà!

Dom. (Ell estima a Dona Concha!

Les boig' aquest bordegàs!...)

Silv.

Pero, senyors, volen ferme
lo favor de no parlar?

To'ls hi explicare' la cosa,
y tranquils as quedaran.

Flo.

No senyo, la vida'm cansa,
y necessito la sanch

Dom.

To tinc empenyo en matarlo
tu despues t'arreglaras.
ab ell, Florencio

Flo.

No puch,
ni consentire' jamay
que vueste' aqui tingui un lance
que li podra' ser fatal.
To que tinc lo cor ferit,
jo que soch desgraciat,

ab ell cambiari un tiro
o be li badare l' cap.

Si ell m mata, vunte tió,
despues ma mort venjarsí.

Lilv. (Si jo pugues escapar me...)

Flo. (Agafant per un braç a Silvestre .)

Anem en aqueix instant
cap al jardí.

Dom. (Agafantls per altre .)

No pot ser;

ab mi vingui cap allá.

Lilv. Ay! senyors que m desquartisán
m'han desllurigat un braç.

Flo. No l' deyo anar

Dom. Jo tampoch

Lilv. Assassinos!

Dom.

Callarós!

195

Silv. Que'm martirisan, veuints!
que'm volen assassinar!

Escena 20.

Dits y D. Eduardo.

Educ. (Això sí, es molt divertit...
de riure estich reverentat...
Li això dura un altre instant
crech que s'obrirà'l meu pit.)

Dom.

No consento, nevet meu,

que tu sigas al primer...

jo. Florencio'l mataré

ab menos que's fa una creu.

Flo.

Si son amor m'ha robat;

si ja no puch ser dit jo...

Diguim voste, qui dels dos

deu comensar lo combat?

Sib. Mossos, vehins y arinyons,

socorreume... correu... sin

que m'astevinan aqui

sensa escoltar mas rasons.

Edu. (Ta! ja! ja! y quinta figura!)

Sib. Al asesino... correu,

o cadaver trobareu...

Flo. Tanta demora m'apara.

Dom. Arreu al instant.

Sib. Vehins!

Flo. Ab mi vers!

Sib. Compassio!

Dom. To l'matare!

Sib. Ay! traicio!

Socorro!!!

Flo. Conech vos fins!

Escena 2.^a

Dits, D.ª Leoncha y Enriqueta.

Enri. ¡ Que concipas veus!

Flo. Traïdors!

Con. ¡ Que passa aqui!

Dom. Dona ingrata!

Edu. (Cert que l'alegria mata!)

Silv. To li'explicare', senyors.

Flo. Tu m'has oblidat per ell,
jo, que te estimaba tant...

Enri. ¡ To de D. Silvestre amant?...

¡ No veus tu que es massa vell?

Dom. To l'adoraba; ay de mi!

per ell vunte m'enganyaba...

Con. ¡ As pensa que deliraba!

Es molt jove.

Filo.

Fins aquí

no sabem res.

Dom.

Es veritat.

Filo.

Jo ignoraba que vostès
tinguerien tal interès
ab las senyoras. Cansat
de la vida que portaba
vul a casarme...

Enri.

Cert.

Dom. Hola, hola!; he descobert
que Enriqueta te estimaba!

Flo. Fio!...

Dom.

Si, es lo que volia;
per go + ho vaig prohibir;
(a Concha.)

Te sabia jo que així
d'ella s'enamoraria

De las donas, sempre'l deya
qu'eran falsas y traidoras...
pero, Florencio, no ignoras
que sols per tabola ho feya.
Jo tambe' he sentit amor
per donya Concha, y volia
que las bodas en un dia
as celebressin

Flo.

Quin cor!

(Te jo' que havia cregut
que a' Enriqueta enamoraba!)

Dom

Te jo' estupit que pensaba
que a' Dona Concha... llanut!

Lilv.

Jo pretenia a' las dos,

pero m'han donat carbassa.

Dom. Jo per vell

Con. I jo per massa

jove.

Dom. Com soch tan furios,

y tinc un genit tan...

Fil. Ja!

Dom. Les bodas celebrem prompte.

Fil. Quant vulguia que'm sura compte.

Dom. Tot s'arreglarà demà.

Fil. Escoltim: per acaba

y per arreglarho tot

ha jugat lo seu nevot

ab vostès.

Fil. I Deixem donar

un consell a los presents:

Si un dia os voleu casar,
 com jo no volquen farcar.
 que som tristos pretendents.

Val mes antes que después...
 ja que tots anem allà...
 qui a certa edat ho farà
 serà aquell que gosi mes.

Don Eduardo busqui, busqui.
 deixis de diverticions.

pregunti a'nals cumastros...
 no la llibertat lo fusquin.

Vindrà dia que cansat
 estarà d'aquesta vida...
 y quant trista y aburrida,
 si a son temps no s'ha casat?...

La que quedan concertadas

dos bodas... Com es la boda,
deu per regalo de boda
unas... cuatro mit palmadas.

Fin

20
11

